

Mevrouw Marie-Christine Marghem
Voorzitter van de Commissie voor de Financiën en de
Begroting
Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers
Paleis der Natie 2
1008 Brussel

Brussel, 20 februari 2024

Verzoek om advies over een wetsvoorstel tot afschaffing van de getrouwheidspremie gekoppeld aan de gereglementeerde spaarrekeningen

Mevrouw de voorzitter,

Wij schrijven u naar aanleiding van uw e-mail van 24 januari 2024, waarin u ons verzoekt om advies over een wetsvoorstel betreffende de getrouwheidspremie gekoppeld aan de gereglementeerde spaarrekeningen.

Dit wetsvoorstel, dat voorziet in de afschaffing van deze getrouwheidspremie, is gebaseerd op één van de aanbevelingen van de Belgische Mededingingsautoriteit (BMA) in haar advies inzake bankdiensten voor particulieren van 31 oktober 2023. De afschaffing van de getrouwheidspremie is echter slechts één van de twee opties die de BMA in haar rapport voorstelt. De andere optie die ze voorstelt, bestaat erin de getrouwheidspremie te behouden, aangezien deze bijdraagt aan de stabiliteit van de financiële sector, maar de modaliteiten voor de toekenning ervan te herzien en te vereenvoudigen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen inhouden dat de getrouwheidspremie wordt uitgedrukt als een percentage van de basisrente en dat er een plafond wordt vastgesteld voor deze premie, bijvoorbeeld 50% van de basisrente, om een beter evenwicht te bereiken tussen de vergoeding via de basisrente en de vergoeding via de getrouwheidspremie. Er kan ook worden gedacht aan een systeem dat de banken de vrijheid geeft om gereglementeerde spaarrekeningen met en zonder getrouwheidspremie aan te bieden, om zo goed mogelijk aan de behoeften van hun cliënten te voldoen.

De NBB heeft zich voor haar advies gebaseerd op overwegingen van financiële stabiliteit. In dit verband wordt er eerst en vooral aan herinnerd dat gereglementeerde spaarrekeningen - die eind 2023 265 miljard euro bedroegen - een zeer belangrijke financieringsbron zijn voor leningen aan Belgische huishoudens en ondernemingen, en ongeveer een kwart van de balansen van de banken vertegenwoordigen. Het behoud van de stabiliteit van deze deposito's is daarom cruciaal voor zowel de financiële intermediatie in België als voor de stabiliteit van het Belgische financiële systeem. Daarom is enige voorzichtigheid geboden bij het overwegen van een ingrijpende wijziging van de wetgeving die de financiële dienstverlening en de financiële intermediatie omkadert.

Het staat vast dat het in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de banken is om ervoor te zorgen dat de vergoeding die zij bieden, voldoende hoog is om de stabiliteit van spaardeposito's te vrijwaren. Bovendien suggereren buitenlandse voorbeelden dat de stabiliteit van de financiering via spaardeposito's niet uitsluitend afhangt van het behoud van de getrouwheidspremie. De NBB is echter, net als de BMA, van mening dat de getrouwheidspremie bijdraagt tot de stabiliteit van de gereguleerde spaardeposito's en, ipso facto, tot de stabiliteit van een belangrijke financieringsbron voor de kredietverlening aan Belgische huishoudens en ondernemingen. Deze stabiliteit is ook belangrijk in het kader van het beheer van de renterisico's die verbonden zijn aan leningen met een vaste rente en maakt het als dusdanig mogelijk om dergelijke leningen te verstrekken. Een aanpassing van de huidige regeling zou de banken dus terughoudender kunnen maken om hypothecaire leningen te verstrekken met een vaste rente, die nochtans onlangs veel huishoudens hebben beschermd tegen de gevolgen van de stijgende rente.

Er mag verwacht worden dat de afschaffing van de getrouwheidspremie de interbancaire mobiliteit zal bevorderen en de banken zal stimuleren om de basisrente op spaardeposito's te verhogen om er de stabiliteit van te waarborgen. Het lijkt echter meer dan waarschijnlijk dat de totale vergoeding voor spaardeposito's (ook voor spaargeld dat 12 maanden op de rekening blijft staan) lager zal zijn onder een nieuwe spaardepositoreregeling dan onder de huidige regeling.

Ook al kan de getrouwheidspremie niet worden beschouwd als een wondermiddel voor de stabiliteit van spaardeposito's, toch zijn er argumenten die pleiten om relatief voorzichtig te zijn met de afschaffing ervan. Mocht het toch raadzaam worden geacht om de getrouwheidspremie af te schaffen, is het absoluut noodzakelijk om in een toereikende overgangperiode te voorzien, met name gelet op de bovengenoemde overwegingen met betrekking tot het beheer van het renterisico, de centrale rol die spaardeposito's daarbij spelen en het belang van een voldoende lange aanpassingsperiode voor de banken. Alles wat een goed beheer van de renterisico's belemmert, kan immers een bedreiging vormen voor de financiële stabiliteit. Naar onze mening is de overgangperiode van twaalf maanden die in het wetsvoorstel is vastgelegd, in dit opzicht onvoldoende. De NBB is van oordeel dat het noodzakelijk is om in een overgangperiode van 3 jaar te voorzien om de banken de tijd te geven hun risicobeheer aan te passen.

Over deze periode van 3 jaar kan worden overwogen om het plafond van de getrouwheidspremie geleidelijk te verlagen en, eventueel, om dit geleidelijk verlaagd plafond uit te drukken als een percentage van de basisrente. Er moet echter worden opgemerkt dat elke aanpassing van het beheer van het renterisico van banken gevolgen kan hebben. Zo kan de sector minder bereid zijn om hypothecaire leningen met een vaste rente te verstrekken en/of kan er een grotere behoefte ontstaan om het renterisico af te dekken, waarvan de kosten dan waarschijnlijk zouden worden doorberekend aan de cliënt. Daarnaast zou het in elk scenario raadzaam zijn om, zoals bepaald in het wetsvoorstel, te zorgen voor een billijke vergoeding voor de getrouwheidspremies die op het moment van de verandering van regeling nog worden opgebouwd.

Hoogachtend,

Pierre Wunsch